

เอเชียปริทัศน์

JOURNAL OF ASIAN REVIEW

ปีที่ 35 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 ราคา 150 บาท

ภาษาและวัฒนธรรม อาเซียน

สารบัญ

เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 35 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2557

บทความประจำฉบับ

ความหลากหลายและความหลอมรวมทางภาษาในประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน1
ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ

สัญลักษณ์แห่งราชธานีพนมเปญ นัยแห่งมหานครอันเรืองโรจน์29
ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม

“เนื้อก็ไม่ไซ่ ปลาก็ไม่เซิง”: สมจิน จิน วรรณกรรมลาวสมัยใหม่
กับความทันสมัยที่เป็นปัญหา.....47
ชัยรัตน์ พลमुख

ตัวตนและโลกแห่งการเรียนรู้ของสตรีมาเลย์:
ภาพสะท้อนจากนวนิยายของคาตียะฮ์ ฮาซิม.....77
นารีมา แสงวิมาน
นุรีดา หะยียะโกะ

ความเป็นไทยในศิลปะการแสดงร่วมสมัย105
กิตติศักดิ์ เกิดอรุณสุขศรี

บทความปริทัศน์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง

Earth Pilgrim : จาริกบนผืนโลก123
กนกพรรณ อยู่ชา

แนะนำหนังสือเรื่อง

ไทยในสายตาเพื่อนบ้าน129
อนรรฆ พิทักษ์ธานิน

เจ้าอาณานิคมตะวันตก หลายประเทศที่ผู้นำของตนเป็นกษัตริย์ถูกนายทหารหนุ่มซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนโค่นล้ม ผู้นำทหารที่ขึ้นมามีอำนาจต่างให้คำมั่นสัญญาเรื่องอิสรภาพ เสรีภาพและเอกภาพในหมู่ประชาชนคนอาหรับทั้งหมด แต่สุดท้ายก็จบลงด้วยระบอบอำนาจนิยมเผด็จการซึ่งได้สร้างเครือข่ายคอร์รัปชันไว้อย่างถาวรทั่ว

ฉะนั้นปรากฏการณ์การลุกฮือขึ้นของประชาชนชาวอาหรับในครั้งนี้น่าจะมีอาจจะมองอย่างผิวเผินว่ามีได้มีเค้าลางมาแต่อดีต แต่เป็นปรากฏการณ์ต่อเนื่อง ที่มีรูปแบบและวิธีการในการเคลื่อนไหวต่อสู้ของประชาชนที่แตกต่างจากยุคก่อน ดังนั้น สิ่งที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบันนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น “Arab Unfinished Revolution” หรือ “การปฏิวัติอาหรับที่ยังไม่เสร็จสิ้น” ซึ่งเป้าหมายของชุดการปฏิวัติครั้งต่าง ๆ นี้ก็คือ อิสรภาพ เสรีภาพ และการกอบกู้เกียรติยศศักดิ์ศรีของชาวอาหรับนั่นเอง

การปฏิวัติครั้งปัจจุบันจะบรรลุความสำเร็จตามที่ชาวอาหรับคาดหวังไว้หรือไม่ ระบอบที่ถูกโค่นลงไปจะถูกแทนที่ด้วยอะไร? และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกำลังนำไปสู่อะไร มีผลกระทบในระยะยาวอย่างไรต่อภูมิภาคและต่อโลก? แม้วารสารเอเชียปริทัศน์เล่มนี้จะไม่สามารถให้คำตอบได้ทั้งหมด แต่อย่างน้อยก็เป็นความพยายามที่จะเริ่มต้นวางพื้นฐานในการอธิบายปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในโลกอาหรับ อันเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อยอดให้มีความลุ่มลึกต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงพยายามจัดลำดับการนำเสนอบทความวิชาการให้มีความเหมาะสม เริ่มจากการนำเสนอบทความของผู้เขียนเองที่พยายามตรวจสอบข้อบกพร่องทางประวัติศาสตร์ของการพัฒนาการเมืองในโลกอาหรับ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อันเป็นเหมือนระเบิดเวลาที่สุดท้ายก็ปะทุขึ้นอย่างรุนแรงและฉับพลัน จากนั้นจึงเป็นบทความของ พันเอก ดร.ธีรนนท์ นันทขว้าง ที่ได้อธิบายถึงลักษณะของการลุกฮือขึ้นของประชาชนอาหรับเพื่อต่อต้านอำนาจเผด็จการ พร้อมทั้งให้มุมมองในเรื่องบทบาทของโซเชียลมีเดีย ซึ่งถือเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ที่ครอบคลุมรอบด้าน

เมื่ออธิบายลักษณะปรากฏการณ์ ‘อาหรับสปริง’ แล้ว จึงเป็นการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ซึ่งบทความที่นำเสนอเรื่องนี้ก็คือบทความของ จรัญ มะลูลีม จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านตะวันออกกลางและโลกมุสลิม อย่างไรก็ตาม การย้อนมองอดีต การพิจารณาลักษณะที่เป็นปัจจุบัน และการวิเคราะห์แนวโน้มอนาคตของปรากฏการณ์อาหรับสปริง ก็ยังไม่ถือว่าครอบคลุมมากนักหากปราศจากการพิจารณาถึงผลกระทบและภาพสะท้อนของอาหรับสปริงที่มีต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น บทความสุดท้ายที่นำเสนอานเรื่องอาหรับสปริง จึงเป็นบทความของสามารถ ทองเผือก จากคณะรัฐศาสตร์ มอ. ปัตตานี ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมืองและความสัมพันธ์

บทบรรณาธิการ

ตะวันออกกลางได้ชื่อว่าเป็นภูมิภาคที่มั่งคั่งในอดีต มีความสับสนวุ่นวายในปัจจุบัน และไม่มีความแน่นอนในอนาคต ความมั่งคั่งร่ำรวยในอดีตหมายถึง พื้นที่แห่งนี้เป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมแรก ๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็นอารยธรรมอียิปต์โบราณ อารยธรรมเมโสโปเตเมีย ฯลฯ อีกทั้งยังเป็นถิ่นกำเนิดของศาสนาสำคัญถึง 3 ศาสนา คือ ยูดาห์ คริสต์เตียน และอิสลาม ซึ่งสองศาสนาหลังถือเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในโลก

ขณะเดียวกันภูมิภาคแห่งนี้ก็เป็นพื้นที่แห่งความขัดแย้งมากที่สุดแห่งหนึ่ง อันนำไปสู่ภาวะสงครามและความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน ความขัดแย้งและความรุนแรงนี้มีสาเหตุมาจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในคือ การแข่งขันแย่งชิงอำนาจและทรัพยากรในกลุ่มประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ส่วนปัจจัยภายนอกคือ การแทรกแซงจากมหาอำนาจเพื่อรักษาสผลประโยชน์ของตนเองในภูมิภาค จนนำไปสู่ความระส่ำระสายวุ่นวายอย่างยากที่จะแก้ไขได้

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ตะวันออกกลางเป็นภูมิภาคที่คาดคะเนถึงแนวโน้มสถานการณ์ในอนาคตได้ยาก เหตุการณ์ที่ประชาชนชาวอาหรับลุกฮือขึ้นต่อต้านผู้นำเผด็จการที่เริ่มขึ้นในช่วงปลายปี 2010 จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในหลายประเทศ ถือเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่ชี้ให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของภูมิภาคนี้ในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ตะวันออกกลางนั้นผ่านการเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้งในยุคประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่ เริ่มต้นจากความพยายามที่จะปลดแอกตนเองจากการปกครองของอาณาจักรออตโตมานเติร์กในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยร่วมมือกับจักรวรรดินิยมอังกฤษที่ให้อำนาจชาวอาหรับว่าหากตนเองชนะสงครามจะปลดปล่อยดินแดนอาหรับให้เป็นเอกราช แต่ท้ายที่สุดชาวอาหรับก็ถูกหักหลัง

เมื่อการปกครองโดยอาณาจักรออตโตมานซึ่งเป็นมุสลิมเหมือนกันได้สิ้นสุดลงมหาอำนาจตะวันตกจึงเข้ามาแทนที่ในฐานะเจ้าอาณานิคม ดินแดนอาหรับถูกแบ่งย่อยออกเป็นรัฐ-ชาติต่างๆ ตามการต่อรองบนฐานของผลประโยชน์ในหมู่ชาติมหาอำนาจ เกียรติยศศักดิ์ศรีของชาวอาหรับถูกลบหลู่ โดยเฉพาะกรณีการสูญเสียดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกชาวยิวอพยพแย่งชิงไปต่อหน้าต่อตาด้วยการช่วยเหลือของบรรดามหาอำนาจทั้งหลาย

เมื่อเป็นเช่นนี้ปฏิบัติการลุกฮือขึ้นต่อต้านจักรวรรดินิยมจึงเริ่มต้นขึ้นในหลายรูปแบบ อันมีเป้าหมายสุดท้ายที่อิสรภาพ เสรีภาพ และการกอบกู้เกียรติยศศักดิ์ศรีกลับคืนมา จนประสบความสำเร็จในที่สุด

หลังจากที่ดินแดนอาหรับต่าง ๆ ได้รับเอกราช กระแสชาตินิยมอาหรับได้เข้ามาแทนที่